

VIAȚA ȚĂRĂNIMII DIN JUDEȚUL TULCEA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX LEA, SUB ASPECT ISTORICO-ETNOGRAFIC

STELUȚA PĂRĂU
PETRU ZAHARIA

*„Aș arunca pe câmpul răsădit
Țiutul de carne plugul în glie potricit
Sint oi cu lână aspră aici la Euzin
La urta zăci Palas femeile nu sîn
Cî darul zăci Ceres îl macină de zor”
(Publius Ovidius Naso, Pontica III)*

Odată cu trecerea Dobrogei la România în 1878, regiunea pontică cunoaște o nouă dezvoltare economică, socială și politică. Județul Tulcea constituit în 1878 avea o economie predominant agrară¹. La începutul secolului al XX-lea structura economică a județului atestă faptul că în această perioadă județul are o industrie și un comerț în curs de dezvoltare, o agricultură precumpănitoare în producția materială, mijloace de transport înapoiate.²

Țărănimea forma majoritatea populației județului avînd o structură socială etnică diversificată predominînd populația românească. Alături de vechii locuitori în satele județului Tulcea au venit populații românești din celelalte ținuturi ale României. Cu toate acestea densitatea locuitorilor a rămas foarte mică, Tulcea fiind printre primele județe din țară cu un număr mic de locuitori. Din această cauză în această zonă problema suprafețelor arabile a pămîntului, în general, nu a fost pusă. Proprietatea moșierească era neuniform repartizată înregistrînd cea mai mică pondere din țară (6,14%), în schimb proprietatea mijlocie era bine reprezentată în județ.³

Creșterea însemnată a producției de mărfuri capitaliste a făcut ca diferențierea țărănimii să se desfășoare într-un ritm mai accelerat decît înainte. La această diferențiere au contribuit și impozitele pîrtinitor calculate precum și taxele asupra zahărului, petrolului, monopolul tutunului, al sării. La acestea se adăugau taxe către județ sau comună.

Principalele ocupații ale țărănimii din județul Tulcea au fost cele tradiționale: agricultura, creșterea vitelor, viticultura, pescuitul, albinăritul și parțial cultivarea pomilor fructiferi⁴. Nivelul scăzut al tehnicii imprimă productivității evidente caracteristici negative. Ca atare, creșterea producției în agricultură se datora mai mult extinderii suprafețelor cultivate decît progreselor tehnice cît și rolului primordial pe care-l avea în procesul de producție directă a omului. Metodele de pregătire a terenurilor au rămas în genere cele din perioada anterioară și anume: nepracticarea dezmiriștitului, arătura de toamnă numai pentru anumite cereale făcută întîmplător, folosirea îngrășămintelor naturale în mod izolat, semănarea prin împrăștiere cu mîna⁵. Se foloseau unelte arhaice⁶: plugul de lemn, grapa de mărăcini, tăvălugul din lemn la care se adăuga boroana (grapa de fier) și plugul din fier cu o brazdă⁷.

PL. 1 — I₁ SATUL MALCOȚI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA
I₂ SATUL JURILOVCA LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

PL. 1 - I₁ MALCOȚI VILLAGE AT THE BEGINNING OF THE CENTURY
I₂ JURILOVCA VILLAGE AT THE BEGINNING OF THE XX-TH CENTURY

DIE I-STE TAFEL: I₁ — DAS DORF MALCOȚI AM ANFANG DES XX-TE JAHRHUNDERT
I₂ — DAS DORF JURILOVCA AM ANFANG DES XX-TE JAHRHUNDERT

Sînt folosite în această perioadă și pluguri de fier cu două și cu mai multe brazde. Numărul total al plugurilor de toate tipurile se ridică la 10.972 în anul 1903 pentru 25.486 de agricultori ceea ce demonstrează insuficiența acestor unelte deosebit de importante în muncile agricole⁸.

Mai trebuie precizată existența unui număr redus de vite folosite în muncile agricole⁹. Dacă operația primordială a aratului prezenta greutatea și deficiențele arătate nici operațiile intermediare nu se desfășurau la nivelul cerut. Prășitul se făcea numai la porumb și de obicei cu sapa, rărița folosindu-se doar în unele gospodării. În sfârșit, însăși valorificarea producției era deficientă din cauza folosirii unor metode înapoiate la treierat. În Dobrogea se folosea duenul (dicanie) tras de cai dar la acesta erau legate mai multe vâlătuce din piatră. Treieratul se făcea pe un loc special amenajat, de formă circulară care se găsea în gospodăria țaranului și care era numit arman. Întoarcerea paielor se făcea cu unelte din lemn numite iebălușe.

Condițiile geografice din Dobrogea au determinat răspîndirea în aceste locuri a morilor de vînt în proporție mai mare decît în alte zone, județul Tulcea reprezentînd aria cu cea mai mare densitate a morilor de vînt¹⁰. Acest tip de instalații tehnice țărănești erau completate de morile de apă, de cele cu aburi și cu tracțiune animală.¹¹

În anii premergători primului război mondial se remarcă utilizarea mașinilor de legat, de secerat și legat, de cosit, de bătut porumbul, vînturători, mașini de semănat, trioare pentru ales grîul¹². Se perfecționează tehnica de lucru iar unele unelte încep să fie procurate de la oraș.

Analiza repartiției culturilor¹³ în cadrul suprafeței cultivate și a producției agricole în anii premergători primului război mondial ne dă o serie de informații de dezvoltare a agriculturii din perioada respectivă.

Din totalul pămînturilor lucrate, suprafața cultivată cu orz, porumb și grîu reprezenta 2/3, secara, ovăzul și meiul erau cultivate numai în anumite gospodării și pe suprafețe mici. Producția la hectar oscila între 650—850 kg.

Răspîndirea unor culturi noi atestă de asemenea progresele realizate de agricultura cu caracter comercial. Dintre acestea putem aminti: tutunul american, cartofii și rapița folosiți la fabricarea uleiului. Plantele textile erau cultivate pe suprafețe mici, cel mai răspîndit fiind inul. Pentru hrana vitelor se foloseau dughia sau pîringa, plantă furajeră din familia gramineelor.

Cultura legumelor reprezenta 2,3—5% din suprafețele agricole. În 1903 erau cultivate cu fasole 1285 ha și 800 ha cu cartofi, mazăre bob și linte¹⁴. Producția la ha este mică față de restul țării. La cartofi era 1200—1500 kg la ha și 1120 kg/ha la mazăre, bob și linte¹⁵. Tutunul era cultivat la: Greci, Isaceea, Luncașița și Măcin. În 1903, 343 ha avînd o producție globală de 120.000 kg și o medie la ha de 3500 kg¹⁶.

Vorbînd despre cultura vitei de vie și producția de vin, subliniem că această zonă avea o veche tradiție.

La începutul secolului al XX-lea vița de vie se cultiva în jurul satului pe suprafețe mari. Se remarcă în această perioadă vechile centre viticole din jurul orașelor: Măcin, Isaceea precum și centrele viticole mai noi: Bădila, Sarica, Niculițel, Telița, Coșoș. Avînd o suprafață de 5800 ha și o producție de 305.000 hl (producția medie era de 51,9 hl), județul Tulcea era pe locul al II-lea la 1903 după județul Putna¹⁸. Viile furnizau țărănilor tulerii venite însemnate ea și cele aduse din practicarea agriculturii și creșterea vitelor.

Condițiile climatice precum și vegetația solului au fost propice creșterii vitelor. Se remarcă în primul rînd creșterea oilor (în special cele de rasă țigăie). La 1903 numărul

oilor era de 213.990. Vitele și porcii erau în număr mai mic¹⁹. Apicultura și sericicultura au cunoscut în perioada respectivă o puternică criză. Dacă la 1892 județul Tulcea era pe locul al III-lea în privința producției de miere și ceară la 1903 ocupa locul 31. Stupi sistematice nu se găseau decât la Niculițel.²⁰

„Dezvoltarea prelucrării tehnice a produselor agricole — arăta Lenin — are o foarte mare însemnătate în problema dezvoltării capitalismului... Dezvoltarea prelucrării tehnice a produselor agricole este de obicei indisolubil legată de progresul tehnic al agriculturii²¹.

Dintre meșteșuguri, cojocăritul, prelucrarea lutului și a pietrei, morăritul, reprezintă trei îndeletniciri ale țăranilor din județul Tulcea cu o preponderență deosebită în viața satului.

Cojocării din satele Beștepe și Jijila sînt renumiți în această perioadă pentru meșteșugul cu care știu să dea forma adecvată pieselor de port lucrate din piele. Cojocarele cu mîncei, bonda (pieptarul infundat fără mîncei) cit și cojocul lung în elini ornamentate cu „flori cusute” cu lînică sînt marea meșterilor din aceste sate.

Olăritul practicat în Dobrogea din generație în generație în vechi sate românești: Alba, Luncașița, Dorobanțu constituie un meșteșug în care tradiția formei și armonia cromatică se păstrează. Roșul ceramicii nesmăltuite este îmbogățit cu griul și verdele ceramicii smăltuite motivele rămîind cele lucrate cu degetul, cu „fichieșu”²² sau „chilandru”²³.

În această perioadă se continuă tradiția prelucrării pietrei. Varul produs în satele: Cîrjelari, Dorobanțu, Enisala, Sarinasul, satisfacea necesitățile locale iar cel de la Cîrjelari era și comercializat pe scară largă și în județele vecine. Cărmidăriile se găseau aproape în fiecare sat satisfacînd necesitățile locuitorilor din sat și a celor din orașele apropiate (Babadag și Măcin). Dintre celelalte meșteșuguri, prelucrarea lemnului și a fierului nu aveau importanța celor menționate mai sus fiind răsîndite izolat și contribuind doar la întreținerea inventarului agricol, la construcția mijloacelor de transport²⁴.

Nu putem însă studia și analiza viața țăranului reducînd totul la îndeletnicirea și relațiile sociale deoarece trăsăturile pertinente ale unui anumit mod de viață se conturează privind omul atît în contextul comunității cit și în cel al gospodăriei și al locuinței sale cu tot ceea ce implică aceasta: structura locuinței, mobilier, obiecte decorative.

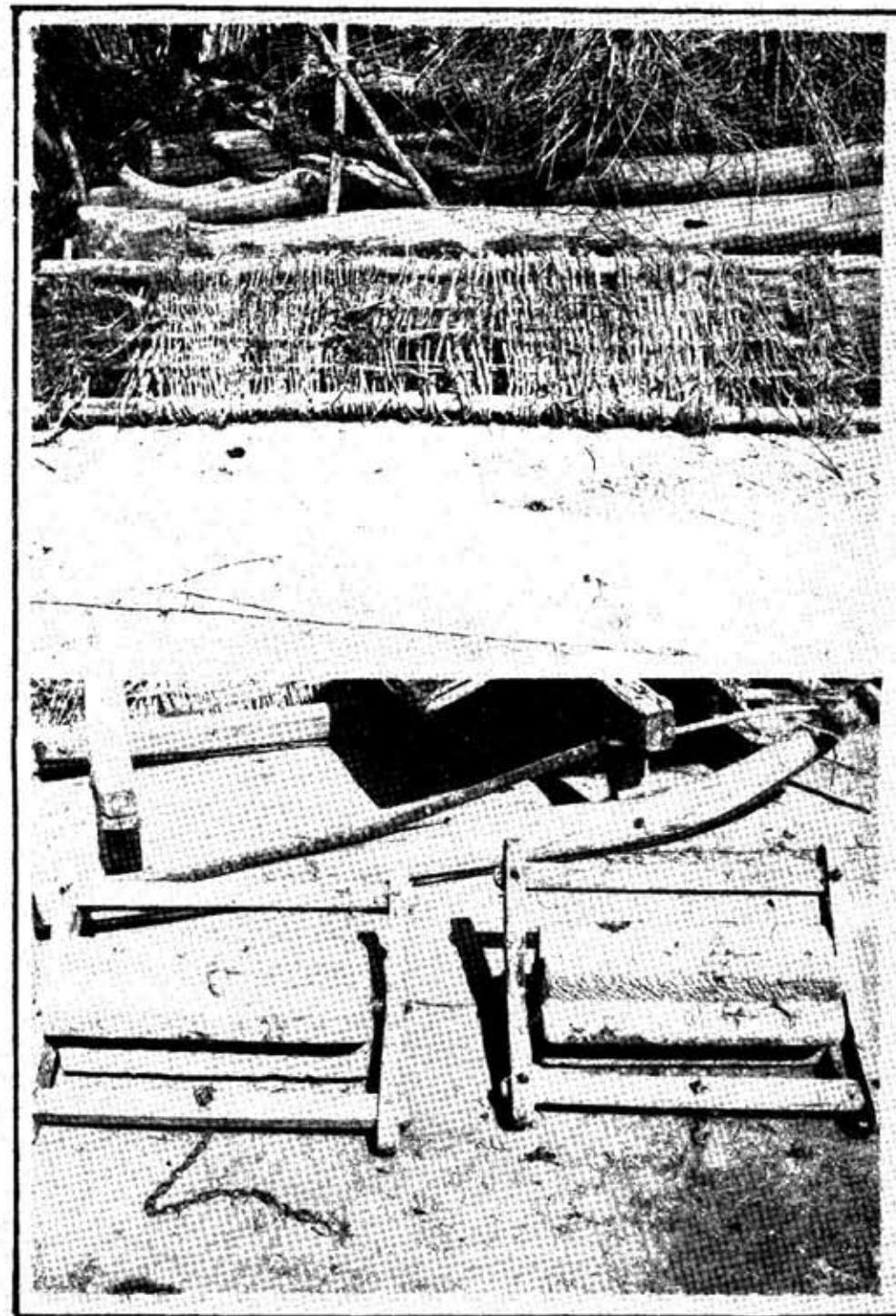
Cercetarea vieții țăranului privită siuonice și diaconice trebuie să aibă în vedere și faptul că:

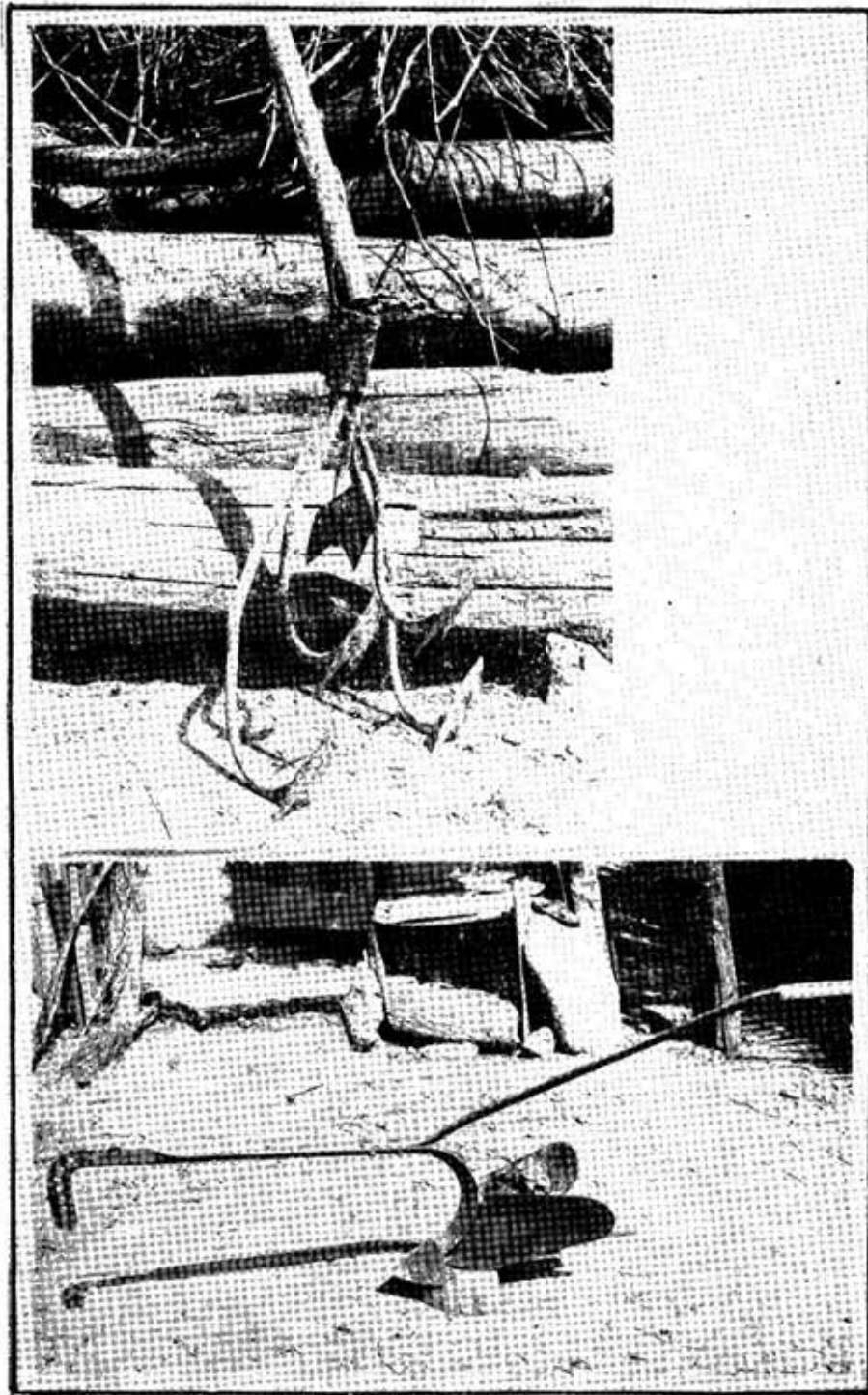
„Locuința constituie unul dintre complexele de cultură materială care reflectă cu multă expresivitate starea socială a colectivității, nivelul ei general de dezvoltare, relațiile dintre viața familială și cea socială a satului iar prin circulația valorilor culturale, raporturile dintre colectivitatea respectivă și zona, regiunea și țara din care face parte”²⁵.

Urmărind și analizînd evoluția arhitecturii locuinței țăranesti se pot sublinia transformările generale care au avut loc și totodată spunem că aceste mutații sînt reflectate în modul țăranului de a-și organiza viața de familie.

Cercetările de teren și documentarea teoretică au demonstrat cele afirmate mai sus. Țărănimea înstărită datorită posibilităților de care dispune la începutul secolului

PL. II — 1, PRĂȘITOARE MANUALĂ
 1₂ PRĂȘITOARE CU TRACȚIUNE ANIMALĂ
 PL. II — 1₁ MANUAL CULTIVATOR
 1₂ CULTIVATOR WITH ANIMAL TRACTION
 DIE II-te TAFEL: 1₁ — DIE HANDHACKE
 1₂ — DIE HACKE MIT DEM TIERBETRIEB

PL. III — UNELE AGRICOLE LA RECOLTAREA CEREALELOR I, IETAC I₂ VĂLĂTICE

PL. III — AGRICULTUREL TOOLS FOR HARVESTING I₁ — BEDROOM (ARH. IIC — BOWER) I₂ ROLLERS (TAVĂLUG) DIE III-TE TAFEL: — DIE LANDWIRTSCHAFTLICHE WERKZEUGE DIE WERDEN AN DIE EINERNTUNG DER GETREIDE BENÜTZT I₁ — IETAC I₂ — DIE WALZEN

al XX-lea cît și dorinței de a se detașa în fața comunității sătești începe să-și construiască locuințe cu trei încăperi (tindă, cameră de locuit și cameră de oaspeți), țărănuimea săracă continuînd să trăiască în locuințe cu două încăperi (tindă și cameră).

În camera de locuit, patul de pămînt („tandărul”) este înlocuit cu patul din scinduri și cu picior de lemn. Tot datorită dorinței de a satisface necesitățile crescînde este introdus și al doilea pat, între cele două paturi fiind plasată masa dreptunghiulară și înaltă. Masa rotundă și joasă rămîne piesă de mobilier în tindă sau este trecută în bucătărie. La începutul secolului al XX-lea, bucătăria continuă să fie anexa gospodăriei dar apare construită și în continuarea casei ceea ce duce la o modificare a planului acesteia.

În camera de locuit, lavițele continuă să fie plasate de-a lungul pereților. Acolo unde există al doilea pat lavițele își schimbă locul, fiind dispuse în continuarea celui de al doilea pat. Ca formă, pe lângă lavița simplă apare în această perioadă și lavița cu spătar mai comodă și confecționată cu mai mult simț artistic. Ca sistem de încălzit în etapa la care ne referim exista soba oarbă apărută la noi din ultimele decenii ale secolului al XX-lea și care a înlocuit vatra liberă cu coș.

„Apariția sobei oarbe în Dobrogea și existența ei pe o arie care cuprinde aproape întreg spațiul balcanic trebuie pusă în legătură în primul rînd cu evoluția firească a sistemelor de încălzire și prepararea branei petrecută concomitent cu creșterea spațiului de locuit ²⁴”.

Camera de oaspeți apărută o dată cu noua structură a locuinței are o funcționalitate bine determinată după cum arată și denumirea ei. Aici lipsște soba iar ca mobilier remarcăm prezența patului, a lavițelor simple sau cu spătar și a mesei înalte și dreptunghiulare. Camera de oaspeți rămîne singurul loc al casei unde sînt concentrate toate obiectele decorative ce înfrumusează interiorul țărănesc demonstrînd existența unei bogate industrii casnice (prelucrarea lînei, a bumbacului, a borangicului) și dincolo de aceasta ocupațiile țărănimii. Ștergarele și cearecefurile din bumbac și borangic alese cu arnie, scoarțele cu urzeală din bumbac și bătaie din lînă sînt produsele unor ocupații și meșteșuguri tradiționale care se continuă și la începutul secolului al XX-lea.

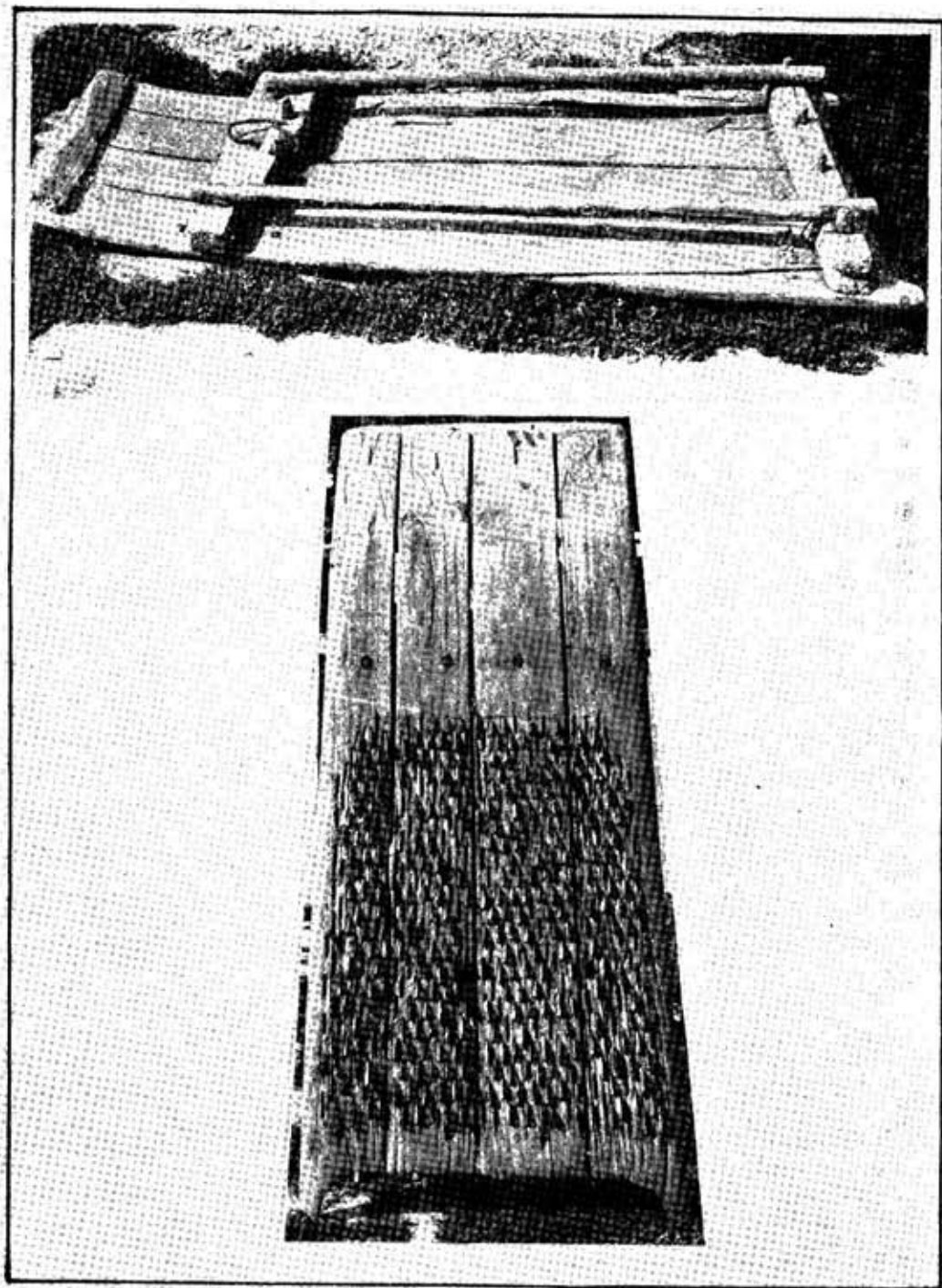
Motivele ștergarelor („fetele”, „hora”, „glastra”, „caranfila”, „calul” și „călărețul”, etc.) sau motivele scoarțelor („huubașii”, „morișea”, „pristornicul”, „ogînda”) sînt expresia fanteziei creatoare a femeii, ea asociînd motivele cu elemente esențiale ale preocupărilor ei. Ornamentica textilelor se caracterizează printr-o stilizare deosebită care trecînd prin geometrie ajunge uneori la abstractizare și nu de puține ori doar denumirea motivelor ne permite descifrarea lor.

Gama cromatică se obține la începutul secolului al XX-lea prin continuarea procedului tradițional al vopsitului vegetal și totodată începe să se vopsească fibrele textile cu coloranți procurați de la marghidani (negustori ambulauți) iar mai tîrziu din prăvălii. Verdele, roșul, bîmbiul (o nuanță de roz) se obțin deja cu „hoiele” cumpărate.

Așadar datorită apariției produselor industriale femeia începe să-și ușureze munca în gospodărie. Remarcăm pătrunderea materialelor industriale și la confecționarea pieșelor de port ceea ce a dus la dispariția atît de timpurie a costumului popular dobrogean.

Cercetările efectuate pentru descoperirea portului popular cîin județul Tulcea au demonstrat că structura acestuia s-a păstrat tradițională cu unele intervenții legitime doar pînă la primul război mondial.

Inițial, structura morfologică a portului popular din județul Tulcea se caracteriza prin prezența cămășii drepte (numită local „de-antregu” și „daciă” în literatura de specialitate) și două peștei purtate pereche în față și în spate. Marama de borangic dădea acea notă de rafinament întregii bogății ornamentale a costumului femeiesc. În structura costumului bărbătesc, cămașa dreaptă și briul roșu au reprezentat și ele elementele tradiționale ale portului popular. Motivele cusute ale cămășilor femeiești și băr-

bătești („merișoarele”, „copăceii”, „dramul rătăcit”, „șuvoiul”, ș.a.) eît și motivele alese ale pestelelor („puii”, „oglanda”, „pise”, „șărâmpoi”) relevă aceeași înclinație a femeii către bun gust, proporție și stilizare marcînd astfel un anumit stil ce se încadrează în caracteristicile artei populare românești.

La începutul secolului al XX-lea, pînă la primul război mondial, femeile mai țes și aleg foarte rar pestelele de continuînd să le poarte pe cele din zestre. Acum apare în costumul de femeie cămașa cu plateă și fusta de lînă, purtîndu-se doar pestelea din față.

În costumul bărbătesc, „cămășoiul” este înlocuit cu cămașa cu plateă și „brățarie” (manșetă). Fesul roșu²⁵ și marama de borangie sînt înlocuite complet cu „castinea”²⁶ sau „gearul”²⁷ emparate, dispariția maramei fiind semnalată deja de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. În locul zăbunelor din alba²⁸ țesută în casă și dată la pînă, femeile încep să poarte cațaveici²⁹ din catifea.

PL. IV — DICANIE (DUEN); UNEALTĂ ARHAICĂ SPECIFICĂ DOBROGEI FOLOSITĂ LA TREIERATUL CEREALELOR ÎN GOSPODĂRIILE ȚĂRĂNEȘTI

I₁ POZIȚIA NORMALĂ DE FOLOSIRE

I₂ PARTEA CU CREMENE A DICANIEI

WATTLES (PT. CASE)

PL. IV — ARCHAIC TOOL SPECIFIC FOR DOBRUGEA REGION USED FOR THRESHING IN THE PEASANT HOUSE-HOLDS

I₁ NORMAL POSITION OF USING

I₂ THE FLUIT PART OF THE DICANIA

DIE IV-TE TAFEL: DICANIE (DUEN); DAS URALTETE WERKZEUG WURDE FÜR DAS DRESCHEN DER GETREIDE BENÜTZT. DIESES WERKZEUG WIRD NUR IN DOBRUTSCHÄGEBIET BEKANNT

I₁ DIE BENÜTZENSTELLUNG

I₂ DIE SEITE MIT DER FEURSTEIN DIESES WERKZEUG

PL. V — I₁ CASA ȚĂRĂNEASCĂ DE LA ENISALA CONSERVATĂ «IN SITU», REPREZENTÎND ARHITECTURA SECOLULUI AL XX-LEA

I₁ INTERIOR ȚĂRĂNESC DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

PL. V — I₁ COUNTRYHOUSE OF ENISALA CONSERVED REPRESENTING THE ARCHITECTURE OF THE XX-THE CENTURY

I₂ RUSTIC DWELLING AT THE BEGINNING OF THE XX-TH CENTURY

DIE V-TE TAFEL: I₁ DAS DORF ENISALA; DIE BAUERNWIRTSCHAFT DIE WIRD „IN SITU“ KONSERVIERTEINGEMACHT. DARSTELTE EINE BÄUERLICHE KONSTRUKTION DES XX-TE JAHRHUNDERT.

I₁ DAS BÄUERLICHE INTERIEUR AM ANFANG DES XX-TE JAHRHUNDERT.

PL. VI — PORTUL POPULAR LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA

I₁ — PORT POPULAR FEMEIESC

I₂ — PORT POPULAR BĂRBĂTESC

PL. VI PEASANT DRESS AT THE BEGINNING OF THE XX-TH C.

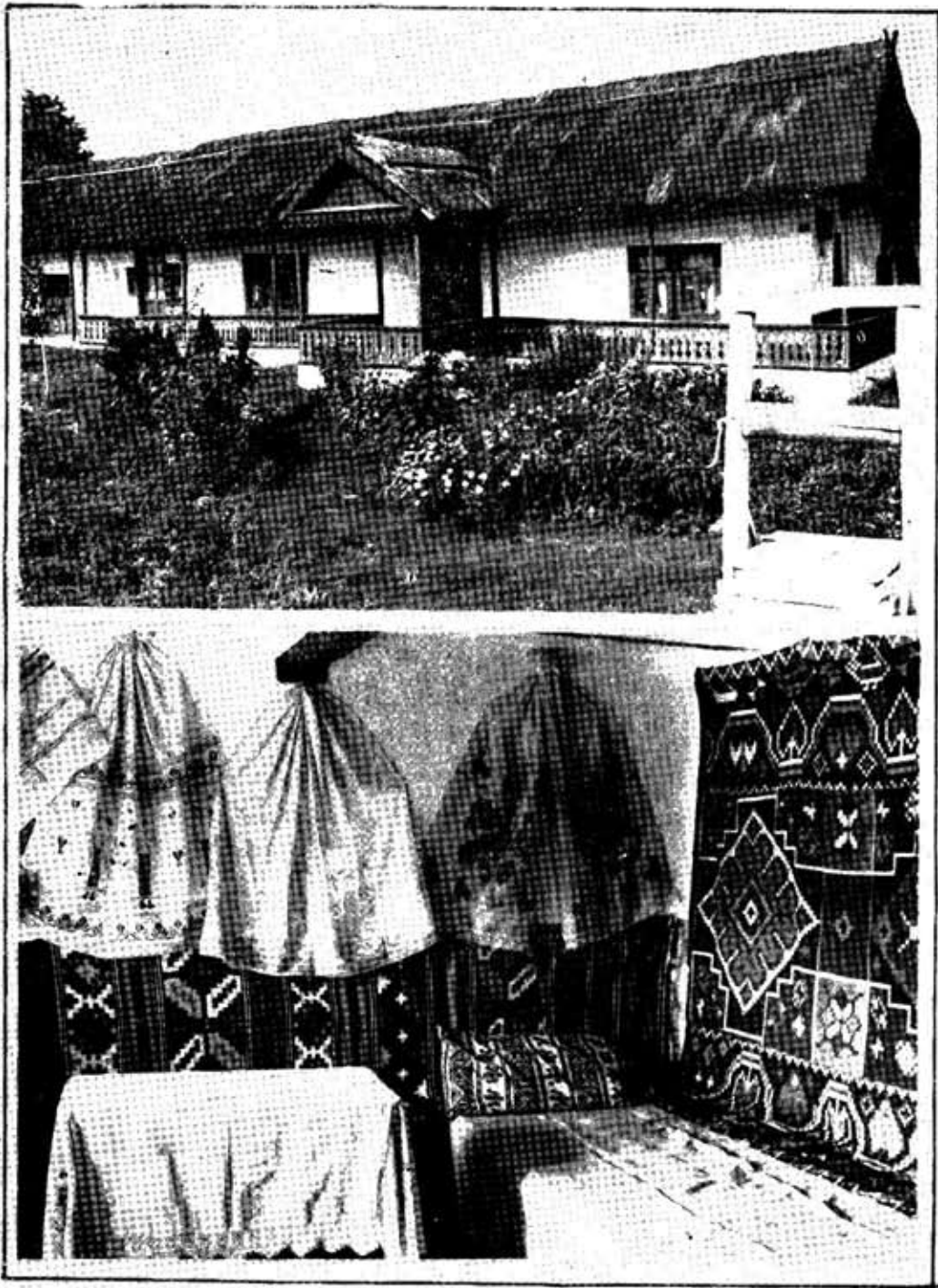
I₁ WOMEN'S DRESS

I₂ MEN'S DRESS

DIE VI-te TAFEL: DIE VOLKSTRACHT AM ANFANG DER XX-TE JAHRHUNDERT

I₁ — DIE FRAUENVOLKSTRACHT

I₂ — DIE MÄNLICHE VOLKSTRACHT

540

v

VI

541

VII

PL. VII — I₁ CASĂ ȚĂRĂNEASCĂ LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XX-LEA
I₂ ȘCOALA DIN SARICHIŢOI ÎN ANUL 1904

PL. VII — I₁ COUNTRYHOUSE AT THE BEGINNING OF THE XX-TH CENTURY
I₂ THE SCHOOL OF SARICHIŢOI IN 1904

DIE VII-te TAFEL: I₁ DAS BAURNHAUS AM ANFANG DER XX-te JAHRHUNDERT
I₂ DIE SCHÜLE AUS DORF SARICHIŢOI IN 1904 JAHR

Pătrunderea elementelor industriale în ansamblul pieselor de port relevă din plin deosebirile vieții țărănimii la începutul secolului al XX-lea comparativ cu perioada ant-

riară dar și cu cea care urmează deoarece portul a reprezentat întotdeauna un mijloc de integrare în comunitatea din care omul face parte.

De aceea orice schimbare adusă din oraș, considerată la început fapt de excepție a fost apoi acceptată pentru că numai în felul acesta nu se rămânea în afara obștii. Portul îmbrăcat la muncă și la sărbătoare constituia deci unul din elementele prin care orice gospodar era cunoscut de întreg satul și ca atare noul trebuia recepționat. Studiarea mutațiilor intervenite în port reprezintă astfel o modalitate de cunoaștere a transformărilor economice din viața satului dar și a țăranului.

Alimentația constituie și ea una din coordonatele studiului asupra vieții țărănimii. Rezultatele datelor înregistrate pe teren privind modul de alimentație relevă că nu a existat o abundență de produse alimentare dar în același timp cu mici excepții și anume în anii de secetă sau de eriză țărănimia și-a putut asigura cele necesare traiului. Printre alimentele de bază putem enumera orzul, grâul, porumbul, meiul, fasolea, cartoful, bobul, mazărea precum și carnea de oaie, de vită, de porc și de pasăre. O preponderență mare în alimentație o aveau peștele și produsele lactate.

Referitor la situația sanitară a țărănimii la începutul secolului, documentele de arhivă și studiile contemporane epocii arată că aceasta nu satisfăcea cerințele elementare pentru ocrotirea țărănimii. O statistică din preajma primului război mondial face cunoscut existența în tot județul doar a cinci medici și treizeci și unu de agenți sanitari, a șase „spitale” cu un număr foarte redus de locuri (la Tulcea, Sulina, Babadag, Horia, Isaceea, Măcin) precum și a unor lazarete (la Tichilești, Chilia Veche, Sf. Gheorghe, Sulina)³⁰.

Acestea, cum era și firesc, la apariția unor epidemii nu puteau face față, lucru constat din rapoartele prefecturii județului către Ministerul Sănătății³¹.

Privind situația învățământului în mediul rural în perioada de care ne ocupăm observăm că deși aproape în fiecare sat funcționa câte o școală și în unele comune câte două, problema științei de carte nu s-a putut rezolva datorită posibilității reduse a copiilor de țărani de a frecventa școala, aceștia fiind angrenați în procesul muncii câmpului.³²

Cu toată această situație se remarcă unele sate care devenind centre de cultură cu ziare și reviste proprii cum ar fi: Mahmudia, Cataloi, Sarighiol.

Încercînd să tratăm viața țărănimii din județul Tulcea la începutul secolului al XX-lea, sub toate aspectele ei, ne-am propus, dacă nu să elucidăm multitudinea de probleme legate de această temă de cercetare, să subliniem că studiul științific al acesteia implică o tratare multilaterală (istorico-etnografică, sociologică, demografică).

NOTE

1. Lucrețiu Pătrășcanu, *Un veac de frământări sociale, 1821—1907*, Ed. polit., Buc., 1969, p. 294.
2. Vezi: *Expunerea prefecturii județului Tulcea referitoare la situația social-economică a județului Tulcea*, Serv. ad-tiv, 13/1907, I, 84. M. D. Ionescu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea*, Atelierele grafice I. V. Socecu, Buc., 1904, pp. 851—904; Luca Ionescu, *Județul Tulcea. Dare de seamă, Tipografia Curții Regale, Buc., 1904*.
3. D. Sandru, *Reforma agrară din 1921 în România*, Ed. A. R.S.R., Buc., 1975, p. 19; *Dobrogea 1878—1928*, Buc., 1928; *Informatori din satele cercetate*.
4. M. D. Ionescu, *Dobrogea în pragul veacului al XX-lea*, Atelierele I. V. Socecu, Buc., 1904, pp. 701—806; Luca Ionescu, *Județul Tulcea...*, pp. 47—97; *Informatori din satele cercetate*.
5. *Informatori din satele cercetate*.
6. *Ibidem*.
7. *Uneltele de muncă folosite în agricultură*; plugul de lemn, plugul de fier cu o brazdă, rarița de fier, plugul-rariță, boroana (grapă din fier), tăvăluțul (butucul) secera, coasa, furci din lemn, iebăluși, dicaniș (dnenul), vâlătuțul din pistră, ietarul, etc.
8. M. D. Ionescu, *Dobrogea...*, p. 702.
9. *Informatori din satele cercetate*; vezi M. D. Ionescu, *Dobrogea...* statisticele, cu numărul animalelor din județul Tulcea pentru anii 1892—1933.
10. După ancheta industrială efectuată în anii 1901—1902 în județul Tulcea existau 437 mori de vânt, apud. Hedwiga Rușdea, *Morile de vânt din Dobrogea*, în Peuce VI. *Etnografie și muzeologie*, Muzeul Deltei Dunării, Tulcea, 1977, p. 401.

11. La începutul secolului XX existau 88 mori de apă, 22 cu aburi și 12 cu cai: M. D. Ionescu, *Dobrogea* . . . , pp. 852-853.
12. M. D. Ionescu, *Dobrogea* . . . , pp. 72 (mașini de secerat 1630, mașini de bătut porumbul 266, vinturători 420).
13. Plante cultivate: grâul de primăvară, grâul de toamnă, seeara, meiul (mălai), porumb (colțul calului, ciocantina, Ferdinand), rapița (galbenă și neagră), plante textile (inul, cânepa), dughia (paringa), cartoful ceapa, varza, ardeiul și dumatele, mazărea, bobul; vița de vie (ceanzon, braghină, negru virtos, tâmbioasa, alicant, aramon).
14. M. D. Ionescu, *Dobrogea* . . . , p. 731.
15. *Ibidem*, p. 731-737.
16. *Ibidem*, p. 739.
17. M. D. Ionescu, *Dobrogea*, p. 748-753.
18. M. D. Ionescu, *Dobrogea* . . . , p. 796-798.
19. M. D. Ionescu, *Dobrogea* . . . , p. 753-754.
20. V. I. Lenin, *Opere complete*, Ed. 11, vol. 3, Ed. polit., Buc., 1961, pp. 278-279.
21. *Fiebreșu* - Unealtă făcută din piele sau neșină și mai recent din cauciuc, folosită de olari pentru realizarea motivului „valul”. Avea formă zimțată.
22. *Chilandra* - Unealtă făcută din piele sau neșină și mai recent din cauciuc folosită de olari pentru realizarea motivului „valul”. Avea virful zimțat rotunjit.
23. *Informatori din satele creștate*: Cîrjelari, Agighiol, Sarighiol.
24. I. Vlăduțiu, *Etnografia românească - Istorie, Cultură materială, obiceiuri*, Ed. științ., Buc., 1979, p. 150.
25. Geta Stoica, *Arhitectura interiorului locuinței lărănești*, Muzeul din Rîmnicu Vileca, 1974, p. 77.
26. *Fesul confecționat din postav roșu*, este piesă de port purtată de femei direct pe păr și numai în zilele de sărbătoare. Fesul era pus pe capul femeii a doua zi după nuntă ca semn al intrării ei în rîndul nevestelor. A dispărut din componența portului la sfîrșitul secolului al XIX-lea și primii ani ai secolului XX.
27. *Costinca* - legătură pe cap, pe margine are flori și uneori ciucuri.
28. *Geat* - legătură de cap, cu ciucuri pe margine care erau dispuși uneori în două-trei rînduri.
29. *Aba* - țesătură din lînă dată la pînă și din care se confecționează haine țărănești, postav.
30. *Cațaviciu* = haină purtată de femei, confecționată din material industrial, croită în clină, are guler de blană.
31. *Dare de seamă asupra situației sanitare din județul Tulcea*, 1915, A.S.T., fond Prefectura județului Tulcea, Serv., activ., inv. 2/1914-1915, ff. 12-15.
32. *Situația sanitară a județului Tulcea pe perioada 1 septembrie 1914-1 sept. 1915*; 1915, A.S.T., fond Prefectura județului Tulcea Serv., activ., inv. 2/1914-1915, ff. 58-70.

THE LIFE OF THE PEASANTS FROM THE DISTRICT OF TULCEA AT THE BEGINING OF THE XXth CENTURY, UNDER ITS HISTORICAL AND ETHNOGRAPHICAL ASPECT

(Summary)

The return of the Pontic region to Romania, following the war for independence, has pulsed the economical, socio-political and cultural development of the district of Tulcea.

The agriculture consisted the main branch of the economy. The peasants formed the population's majority from the district, being concentrated in the Danube villages and in those around Lake Razelm. The main occupations of the peasants, at the turn of the XXth Century, were the traditional ones: agriculture, fruit growing and cattle raising. The tools used were varied; different plows as types and measures, harrows made from wood and iron. The old tools continue to be used, such as the chod crusher, the roller made from stone and wood, the thresher (for threshing), the last one being of the Mediterranean tradition. Toward the end period, the mechanical tools with animal traction start to be used.

The most wide-spread, cultivated plants were: the barley, the grain and the corn, to

which were added the industrial cultures of rape, potatoe and tabaco.

The vine growth of an old tradition covered large spaces, the following being some of the well known wine centers: Niculițel, Sarica, Măcin and Isaceca.

Animal raising brought great incomes, Tulcea placing itself among the first district from Romania, in the production of meat, milk and wool.

The study on the household has an important part in the research of the peasants' life. The research on the household structure, of the house, the furniture and the decorative objects from the traditional interior reflects the social status of the community, the relations between the family and the social life. The wealthier peasants built for themselves houses with tree rooms (hall, bedroom, guest room), but the larger part of the population lived in houses with two rooms (hall, bedroom). The furniture formed by a few pieces is made by the owner,

or bought from the city. As a new furniture component, now appears the bench with a back support, made with a more artistic feeling. In the heating system, the blind stove replaces the free hearth with horn. The use of the many interior textiles demonstrates the existence of a rich domestic textile industry (wool, cotton and flock silk processing). The introduction of the industrial elements in the complex of dress parts led to the early disappearance of the folk costume, which at the beginning of the XXth century still kept some elements from its traditional structure.

The results, from the recorded data regarding the food distribution, reveal that a great abundance of food products did not exist, but at the same time, with small exceptions,

DIE BAUERNCHAFTLEBEN AM ANFANG DES XX^{te} JAHRHUNDERT BETREFFS DER HISTORISCHE UND ETHNOGRAPHISCHE ASPEKT

(Zusammenfassung)

Nach die Selbständigkeitskrieg hat die Tulcea-Gebiet eine soziale-politische und kulturelle Entwicklung erkannt.

Die Hauptflach der Ökonomie hat die Landwirtschaft gebildet. Die Bauernschaft darstellte die Majorität der Bevölkerung. Die Hauptbesetzungen der Bauernschaft am Anfang des XX-te Jahrhundert waren die traditionelle Beschäftigungen: die Landwirtschaft, die Weinbau, das Wachsen der Vieh.

Die Werkzeugen waren: die Pflüge (sie hatten verschiedene Dimension und verschiedene Typus), die Holzegge und Eisenegge.

Auch setzen die Walze und „Dicania“ (das uraltete Werkzeug wurde für das Dreschen der Getreide benützt). Am Ende dieser Periode beginnen die mechanische Werkzeugen mit dem Tierbetrieb zu verwenden.

In Tulcea-Gebiet werden die Pflanzen: die Gerste, der Weizen, der Maiskolben zieht.

Die Entwicklung der Handelsleben hat die Möglichkeit der Bauernschaft erschafft die anderen Produkte (der Raps, die Kartoffel, der Tabakpflanze) zu verwerten.

Die Weinbau, die eine alte Tradition hat, darstellte die Weinbau eine bedeutende Beschäftigung in dieses Gebiet. Die Ortschaften: Niculițel, Sarica, Măcin, Isaceca wurden als Weinbauortschaft erkannt.

Das Viehwachsen gab die bedeutenden Einkommen Tulcea war an die erste Stelle für die Wolle, Fleisch und Milchproduktion. Das Studium betreffs die Bauernwirtschaft darstellt ein bedeutender Aspekt in unsere Forschung der Bauernschaftsleben. Die Erforschung über die Bauernwirtschaft, die traditionelle Wohn-

the peasants were able to provide for themselves all that was needed for their life support.

The sanitary situation of the Tulcean villages was far from being able to put an end to the main sicknesses.

It is positive to remark the fact that each village had at least an elementary school, even though, the number of those who attended it, was reduced. Some villages became cultural centers, publishing their own news papers and magazines, such as Mahmudia, Cataloi and Sarighiol. Reviewing the main aspect of the Tulcean peasants' life, the authors tried to reveal an image as close as possible to the realities of the first decades of the XXth century.

ung, die bäuerliche Möbel und die dekorativen Objekten reflektiert das soziale Befinden in die Dorfgemeinschaft.

Die Wohlhabende Bauernschaft bauen in diese Periode die Wohnungen mit drei Zimmer (der Hausflur, das Wohnzimmer und das Gästezimmer). Aber wohnt die Majorität der Bevölkerung in die Wohnungen mit zwei Zimmer (der Hausflur und das Zimmer).

Die bäuerliche Möbel wird mit einige Objekten (die Sitzbank, das Bett, der Ofen, die Stühlen, der Tisch und die Mitgifttruhe) gebildet. In diese Periode wird auch das Rückenlehnbrett herstellt. Die dekorativen Textilien uns demonstrieren die Existenz einer bedeutenden Hausindustrie (die Überarbeitung der Baumwolle und die Überarbeitung des hausgesponner Seidenstoff).

Das Eindringen die industriellen Produkte in Dorfsleben hat das frühe Verschwinden der Volkstracht bestimmt (am Anfang des XX^{te} Jahrhundert). Betreffs die traditionelle Nahrung unterstreichen die Autorinen dass eine Überfülle der Produkte bestellte nicht aber sichten machen die Bauernschaft die Speiseprodukte.

Über die Gesundheitsituation die Autorinen hervorheben dass die Krankheiten dringen in die Dörfer durch. Jedes Dorf hatte eine Schule aber wird wenigen Schüler frequentiert. Einige Dörfer (Mahmudia, Sarighiol, Cataloi) haben die Zeitungen und die Zeitschriften herausgegeben.

In dieser Mitteilung haben Autorinen versuchen eine nahe Vorstellung betreffs die Realität der ersten Dezenium des XX^{te} Jahrhundert zu hervorheben.